

2 TIMOOTI

Timootina ínaaqianna rúmamaqóo akarafa.

¹ Ánutuna ufasáa ásauku mundírana Yísufa narí ufara diqiqoosá maqásaa fasiqa Pauroosa márídaqa. Yísufa náaru náaru márirana qíma afeekaikámmadee qímí-raree qímaqoona mifá naríki ásauku mundírana Yísunaki márídanoo maasá minakí óonu márídaqa mi-naaru marirána máraanaura.

² Óo Timooti anée qiní qifaaqasáa qímaakuara foora márianafa qinée maa-akarána aní rúmamaqaidaqa. Maasá aiqámausa faqa aiqáma ainaina faqa níkoofa Ánutufa faqa maasá karaambáiqá ásauku mundírafa Yísufa faqa narí áfaarirana faqa ámuqusifanoo nífauarana faqa aundurái asoárana faqa aní ámiani.

Pauroofa Timootinara dúfi dúfi qídanoo poodúamamaqá-nau.

³ Qiní qikeekú qikaakú sía moo áinaina rafáaqafínau Ánutuna sándufamau ámiqimasee fídaqa maqee maqee Ánutunara innaaru qímariqau. Qinée faqa miqí kai másee misá naanna rámasee maqee maqee innaaru qí-daqa aníara Timootinara dúfi dúfi qídaqa. Óo Timooti aní ánoofa Eeunisa námmarifa faqa aní ataatóofa Rooisa námmarifa faqa miqandá nóori kándamasee Yísunasaa ámiqimasee mundíqa máríqau. Maqee anée faqa miqandá naanna rámasee mi-oosanná kai máree maríana qinée írídaqa qáfaidaqa. Mi-iriráfá káqi aníki márifaqa qinée írídaqa. ⁴ Qinée aní quqásee fúafannana qiníara anée ikiráqoonnara qinée minára írídaqa qinée

faqa aníara dídimarifaqa kásooqaqee aní qáfamaseeqa firaaqóo asasianáurannoo. ⁵ Qinéé aníara firaaqóo eendáki faqa fáasaana faqa innaaru qímamaqaidaqa aníara dúfi dúfi qídaqa.

⁶ Minára qinéé maaná qímamidaqa óoqai qinéé sindímeera foora aní quqamáqaafananoo Ánutufa aní ámu afaaqooqana anée ámiqimasee rakísínana kúqua. ⁷ Ánutuna maraquna maasá qímufa sía mapáraairana ruffáarana qímidanoo, miná maraquna fannoo afeekaikírana faqa faiqí ánaaseera ámuqusirana faqa qeeqá daundurái qimanasáa andeeqásee rakísirana faqa maasá qímidanoo.

⁸ Minára irisée maasá karaambáiqara sía asaurúa. Qinéé Pauroosa minásaara karabúsaki márunnanara faqa sía asaurúa káqi paasóosamasee qímannimia. Anée faqa miqí kai ínana Ánutufa afeeka amiqainá anée faqa Yísuna ámiqira fasaasa ufara káqi aupúranaki kéeqaa.

⁹⁻¹⁰ Ánutufa maasá asumu máreenoo maasá dáaramásee maí ániannee qímasee qiní faiqí ánaasee uqanna máriafaqée qídanoo. Sía maasá óosana moo áinaina ámiqirana qáfeenoofau maasá asumu máreenoofau. Narí írirana narí áfaarirana minánnai kai miqínoo. Óoqai maa-maqa maaqána faqa innaarúna faqa sía maru aukuanna narí mi-afaarirána maasára narí ásauku mundírana Yísunasaa quqáqoofanoo maqee maa-aukuanná maasá asumu máree marífa ásauku mundírafa Yísufa maa-maqánasaa kooroomáfinoo mi-afaarirána maasá faiqí faiqi qíminau. Ásauku mundírafa Yísufa kúqirana aru taikáseenoo narí ámiqira fasaasa ufannái káqi márirana faqa náaru náaru márirana faqa koorooínoo máriafaqa máridaqa.

¹¹⁻¹² Qinéé sía fífau óosana óosana aupurarana karabúsaki máridaqaqau máraidau, Ánutufa diqiqoofaqa

maa-maqánasaa qinée miná ufa faiqí ánaasee naamúa qídaqa Yísuna ámiqira fasaasa ufa kooroománnimidaqa qímannimúnnanara aupúrarana qeeqá qifaaqasáa máraidaqa. Sía qinée minára qisaurídaqa. Qinée qeeqá írirana írira fasiqasaa mundúsauna máridanoo, qinée minára maaná ámiqimasee íridaqa, Yísufa narí afaaqóoqa qímuna sía kadíqaannoo mifá ámiqimasee dadaaqínoo fífi ínoo narí qúmira áukuana paqúriannoo. ¹³ Óo Timooti qiní kúqaa ánoona ufauqa anée karaambáiqá ufara foora miná áfaqamaree fúa. Maasá ásauku mundírana Yísunaki kéeqafi márifanoo mifá Ánutuna saqárikirana faqa faiqí ánaaseera nímuqusirana faqa maasá qímidanoo anée minakí mária. ¹⁴ Ánutufa óosana óosana ámiqira írirana anísaa quqáqoona miná náaquqara máraquna fannoo aníki márína mi-afeekánannái mi-oosana oosana irirána ámiqimasee rakísia.

¹⁵ Óo Timooti anée maaná írimariananoo. Misá qiní Roomma máqannaa ruúmbeeqee karabúsaki quqásoofaqa aiqáma Asia máqa maaqakina qiní qíqoondiuqa qiní minísee quqásee sandámfiqau. Fikeerusafa faqa Qeeramookeeneesafa faqa miqandá faqa quqásee sandáqau. ¹⁶⁻¹⁷ Ooneesifoorusafa mifá kai sía qinée karabúsaki máriafannanara asaurínau. Roomma máqusai firaa taunna márufanoo qiní sía dauní paqúrinau aniréeno qiníara fíqu fáiqu fumánde randáseenoo paqúrimandee moómoo kari qiní dadaaqímarináu. Qinée karaambáiqara mi-fasiqána áiku ásaukuara ámiqi ámiqi mánnisáannee qídaqa. ¹⁸ Qinée karaambáiqara narí qúmira faasaanasaa mi-fasiqánara áfauaanee qídaqa innaaru qídaqa. Qinée Efeesusaa máqusai máriafananoo mi-fasiqáfa Ooneesifoorusafa firaaqóo qiní dadaaqífufa márífana anée Timooti anée minára írimariananoo.

2

Pauroofa Timootinara anée Yísuna ámiqira sundíara foo máriannee qinau.

¹ Ánutuna áfaarirana dadaaqírana ásauku mundírana Yísunaki máriainainafa márínaqa maasá minakí mári-ananoo maasáindi máriannoo. Óo Timooti mi-afaarirána maraséenana minásaa mapukína mária. ² Qinée moómoo fasiqa ánaasee nífusaa ufa nímiáfannana anée faqa miná írimariananoo. Mi-ufáusa maramáreenana andeeqára fasiqauqasaa quqásainaqa misá qumáreeqa quandáfi niqoónausa faiqí ánaasee qímannimiaqeera.

³ Anée faqa ásauku mundírana Yísuna rákira faiqíara foora máridana aupúraidana anée faqa kadáapirina fúa. Timooti anée rákira fasiqa óosana íria. ⁴ Sundíauqa rákiranaki fídaqa sía káiqeesa mária márirana máridaqa náriqa aiqáma ainaina minníseeqa dóo rákira ainainará kai nóori faqa írirana minní kai ubeekámasee nári karaambáiqqa áfusaa afeekaikámaseenoo rákirara kai íridaqa. Timooti anée faqa Ánutuna saikáki fídana misá naanna ráa. ⁵ Kafáa sandée maría fasiqausa óosana írimariana sía ufamáu sandéenana taikára qóo óonu kásoomafinana sía feefaurú máreennaranoo Timooti anée faqa mi-ufamaú sandéera foora amanamásee qáfa. ⁶ Sía moó fannoo fúkasaa nárana unakúsee náannoo. Nárana úmmaqi mari fasiqafa mifá kai indaarú unakúsee náannoo miná kadáapirirana ákiaqa máriannoo. Anée faqa Ánutuna saikáki kadáapirina fífi ínana náaru unakúseena suqáseenana néera foora innáranoo. ⁷ Anée mi-ufána qúnnana irisáinanoo karaambáiqqa fannoo dadaaqínana mi-oosanná írinnaranoo.

⁸ Aneenná áaqooki ásauku mundírana Yísunara íria, mifá Dafidina áti kúqiranakiqari fíndifufa máridanoo. Miná ámiqira fasaasa ufa qinée qímannimi marúnnana

miná koorooídanoo. ⁹ Qinée mi-amiqira fasaasa ufána qímannimunnanara aupúraidaqa. Misá qiníara mandóosana máree marí fee qímaseeqa qiní qumáreeqa sáinandannai rumbá quqéeqa. Kúqaa qinée sáinandannai rumbáqa márída Ánutuna ufa fannoo sía rumbánoo márídanoo káqi idukínoo márídanoo. ¹⁰ Qinée minára iriséeqa, Ánutufa rusandeesámumasee máreefandínna fasiqa anaaseesara irisée misá Yísunara íriaqeera óosana óosana mandáinaina aiqáma ainaina máraidaqa. Misá faqa asumu máriaqeera faqa náaru aréenarana máraaqeera faqa mandáinaina káqi qeeqá qipatasáa máraidaqa. Mi-asumu marirána faqa náaru aréenarana faqa ásauku mundírana Yísunaki kai márídanoo.

¹¹ Maa-ufáfa kúqaa márídanoo. Maasá Yísuna faqa kúqiqa miná faqa fíndifuanauranoo. ¹² Maasá miná faqa afeekaikámande fífi inaqa maasá kásooqaqee miná faqa rakísirausa márianaura. Maasá minára qáoo qíananoo mifá maasára faqa qáoo qíannoo. ¹³ Maasá miná ákaru qíananoo mifá kai amana kái andeeqásee máriannoo. Mifá sía amana narí óosana minnísee maasá mandóosana-mau fúannoo, andeeqárafa kai márídanoo.

Pauroofa Timootina aakápanau, ámiqimasee aináiniannee qinau.

¹⁴ Timooti mi-ufáusa aní Yísuna ufara suqímaría maqánaki kéeqee máriasa qímannimidana maa-ufána faqa Ánutuna áfusaa óori kándamasee aaquqímannimaqa. Misá sía kai fífau ufara tínoo taanóo ríqa rairaiqiqa. Mi-oosanáfa sía ánoonaikídanoo faiqí ánaasee kurídi maríafa mi-oosanáfa márídanoo ¹⁵ Anée aneennára Ánutuna áfusaa anée afeekaikámandee márídana saiká máree máriananoo Ánutufa aníara maaqí qíanífeera óo maa-fasiqáfa ámiqimmandee qiní saiká uqéeraidanoo qiní

ánoona úfa ámiqimasee andeeqásee qímannimimarifa sía narí saikára óonumafi írinoo asaurúanífeera.

¹⁶ Akaqáusa óoqai Yísuna ufakí máriusa óosana óosana fífau fáafau ufa uqéeree maríafaqa anée minára eeráiria. Ánutuna andeeqárufa sía minakí mári ufana dapi ufa narí qímami narí qímamira fee qínnufana faqa fúrufarira ufara faqa anée minára rufíasee níanasaa fúa. Mi-ufáfa faiqí ánaasee Ánutufinnaindaraana maréeqee káqirúnna ubeekéemarifa máridanoo. ¹⁷⁻¹⁸ Mi-dapi ufána qíman-nimimariasaa ufa fannoo fidíka namuanara foora firaaqóo amaqí náidanoo firaaqóo qáidanoo mi-dapi ufána miqí qífanoo firaanáikiandoora. Miqíra úfa qímariasa núqu Qimeenaiusafa faqa Fireetusafa faqa miqandá ánoona úfa qímaria aana minnísee únna qímasee aiqámausa kúqiranaqari fíndifirafa óoqai taikánoo máridanoo fee qídaqa. Miqíra ufannai Yísuna ufamau fímariasa akaqáusa níkuamánimiafaqa sáamuridaqa.

¹⁹ Misá miqíra úfa fannoo sía amana Ánutuna ufa áruannoo, faakánara foora arufínoo sía kásiannoo. Mi-faakannásaa maa-ufána ákara rínoo máridanoo Karaambáiqá narí faiqí ánaaseera íridanoo. Yá faiqi anaasee fee naríara karaambáiqaindi fee qínafa mifá mandóosana ámeesuquseenoo andeeqára óosana máraannoo. Ánutuna úfa faakánara foora márina óosana miqí mminoo máridanoo.

²⁰ Aináina faqaasa máaqaki qafee dísa káfaina píritaina óosana óosana máridanoo. Akaqána siruáannai áuqirafa máridanoo akaqáfa kóorannai áuqirafa máridanoo akaqáfa saqárinnaí áuqirafa máridanoo akaqáfa maqánnai áuqirafa máridanoo. Akaqána ámiqira difaaniki nárana saka faiqí nímmariafa máridanoo. Akaqáusa mandáikirafá kai madaapeenní márifa máridanoo. ²¹ Faiqí moó fannoo madaapeenní mári difaanifara foora márifa

narí ánuкамásainanoo aináina saka néemaria difaanífara foora ámiqirafa máriannoo. Miqínanoo miná ákoofa maréeqee ámiqira saikaki quqáannoo.

²² Nímuqusa ánuкараusa maqee maqee karaambáiqá áaraidaqa dadaaqíannee qídaqa anee misá faqa misá naanna ráidana kumaaráa mandáinainara nídiranara eeráiriaqa andeeqáranara afeekaikámasee áfaqaaqa, Yísunasaa írirana rusírana faqa faiqí ánaaseera nímuqusirana faqa naunduráki asooárana faqa afeekaikámasee áfaqaaqa.

²³ Fúrufarira ufa, dapi ufa rainárafa mináuqara eeráiriaqa. Miqí qímariasa aiqáma kari áanooqiranaki áqufidaqa. ²⁴ Ánutuna aináinira fasiqa fannoo sía ufa raináinanaki kéeqaani. Mifá aiqámausara reendeenámandee íreedá kai qímannimiani mifá ámiqimasee íreedá kai fifímmasee Ánutuna ufa naamúaqiani. ²⁵ Mifá íreedá kai miná ufara qáoo qímariasa andeeqánnimaqáani. Mifá miqínanoo ábee Ánutufa dadaaqíannoo fee misá quándaki ánoona úfai ubeekéefáranoo fee. ²⁶ Sadannafa narí ufaanaki mara árinoo narí íriranamau quqássoofaqa fimarufaqa misá ánoona ufasáa ubeekáifanoo nári írirafa kambíqafinaqa Sadannana ufaanakíqari arurudúku fifáranoo.

3

Pauroofa taikára aukuanara Timootina qímaminau.

¹ Óo Timooti anée maa-ufána áaqoo íria. Taikára áukuana mandá áukuana afeeka aukuanana máriannoo.

² Mi-aukuanná mi-kamúqoo faiqí náriara kai írifaranoo káaqa aináinara rímarifaranoo, náriara firaaqóo ufa qímarifaranoo, firaaqóo náriara nári nimooqímarifaranoo, misá mandúfa faiqí ánaasee qímannimi márifaranoo, misá nári nínausa níkausa ufa rukíeefaranoo, misá nímira ainainara sía dúfi dúfi qifáranoo kai máreefaranoo,

sía Ánutunara írifaranoo mána mána káimmifaranoo. ³⁻⁴ Sía faiqí ánaasee reendeenáma nímaqeefaranoo. Sía faiqí ánaasee nífaueefáranoo. Misá moosára múnuqi míniqifáranoo. Káaqa faiqí nárímarisa káasau fainiara foora káaqa faiqí nárímarifaranoo. Misá andeeqárusara fídiqaammifaranoo. Misá káaqa faiqíara ueeqée maríasa misá írirana síaisa káqi minakí rakéemasee fímariasa misá káaqa nári nimooqíqa nári núqu uqéeree maríasa. Misá níqaara rée mari ainainnara kai ríqa Ánutunara sía rifáranoo. ⁵ Misá amaana ufa sía írifaranoo nipatakái qumáreefaranoo, ánoona ámuqusakinaana sía qumáreefaranoo. Timooti anée miqí maríasara eeráiramánde níanai mária.

⁶ Misákiqari akaqá fasiqauqa náriqa únna amaana ufa qianéera fúrufari maría anaaseesa mandóosana máree marú anaaseesa máaqaki óonureeqa únna amaana ufa qí-mannimiseenoo misá afapíta qumáreenoo misá firaafáikinoo márifaqa mi-irirána síai anaaseesa nári óosana óosana mandainaina níduusaa aruqaafanoo ínnee dóo mi-maú kai fuaqée qifaqa mi-maú kai fídaqa. ⁷ Miqímari anaaseesa Ánutuna ufa ánoonara maqee maqee óosana óosana amaana ufaki randáidaqa sía ánoona paqúridaqa. ⁸ Óoqai Mooseefa Isipa máqusai Faraona ásaukukinaana Isaraee máqannaasa idukúmaree fuanéera qufanoo Faraona afuneé fásiqaqanda núqu Yaneesafa faqa Yambareesafa faqa miqandá Mooseena ititá amaqáqau. Máa maqee mária unna amaana ufana qímariasa misá miqandá naanna ráidaqa, Ánutuna ánoona ufa ititáidaqa. Misá Ánutuna ánoona íriranara kadíqaidaqa óorudupidaqa misá mi-iriráfa kúqiara foora inóo márídanoo sía kásídanoo. ⁹ Oóqai Mooseena áukuana Yaneesasa Yambareesasa miqandá fúrufarirana aiqámausa qáfamasee misá ufa minnísaqau. Máa maqee mária unna amaana ufana

qímariasa aiqáma sía misá ufa írifara, misá fúrufarirafa akooqóo márifaqa minníseefara akaqáusa kai írifaranoo.

Pauroofa taikára naamúaqira ufa Timootina qímaminau.

¹⁰ Óo Timooti anée sía miqí maríanafa anée qiní naamúaqira ufamáu kai fímarianafa qiní óosana máree máríanafa qinée fímarunnaqoo kai anée fímariananoo qinée Yísuna ánoona ufamau fímariáfannana anée qíqafoonafa máríananoo Ánutuna saikásaara dárufafaqa sía rakéemasee minníseeqa reendeenámamdee káqi miqóo márúnana anée qíqafaananoo. Qinée faiqí ánaaseera qímuqusi máriáfannana anée miná faqa qíqafoonafa máríananoo. Qinée kísaaqasaa Ánutuna aanára afeekaikírana anée qáfaananoo. ¹¹ Qinée Ánutuna ufasáara dárirana faqa aupúrarana faqa máreemarúnana anée qáfaananoo. Qinée Antiooka máqusa faqa Ikooniumma máqusa faqa Ristara máqusa faqa mi-maqusánakiaqa fímariáfanaqa misá dáriqa fímarufafa firaqóo aupúraqa fímariqíafana. Anée minára faqa írimariananoo. Karaambáiqqa fannoo mi-ainainnákinaana qiní asumu mara quqásoofaqa márídaqa.

¹² Aiqáma maqásaa qaraasa ásauku mundíranasaa írirana rusíseeqa miqóoqari Ánutuna andeeqára óosana máraifaqa nárirana aupúrarana máreefaranoo. ¹³ Mandóosana máree maríasa faqa únnaqi maría fasiqausa faqa nári mandóosana máraqa fídaqa ootúpaqa fídaqa miqíqa fífi ífaqa firaanáikifaranoo. Misá akaqáusa níkaru qiafaqa kafáa misá quándaki nári faqa níkaru qifaranoo. ¹⁴ Óo Timooti anée sía misá naanna réemariananoo. Qinée Ánutuna ánoona úfa aní aamúaqíafannana ámiqimmandee qumároonnana mi-maú kai ámiqimasee fúa. Anée yánasaaqari fee Ánutunaindaraa ufa írira óosana máreenanee. Dóo

miqíkaimmásee mi-fasiqáfa indée kai ínana náaru náaru miqí kai ía. ¹⁵ Óo Timooti anée ánaaqisaa Ánutuna náaquqara ákarakinaa ufa írimarianafa máriananoo anée minára faqa íria sía aunúa. Mi-naaquqara akararufáfa asumu márira írirana aní ámiannoo. Mi-asumu mariráfa ásauku mundíranaki máridanoo.

¹⁶⁻¹⁷ Ánutufa qímannimufaqa ákara rúmaqoo úfafa máridanoo Ánutuna ufa qímannimimária fasiqausa miná qumáraifanoo minakínaa úfa fannoo nári naamúaqian-noo nári áaqaranara qáoo qíannoo, nári eendaándirana andeeqáannoo nári andeeqásee fírana naamúaqiannoo. Miqí qímasee Ánutuna ufa qímannimimaria fasiqausa andeeqásee amanaikínaqa Ánutuna saiká óosana óosana uqéeraaqa.

4

Pauroofa faiqí ánaasee qímannimira óosanara Timootina qímaminau.

¹ Óo Timooti qinée Pauroosa Ánutuna áfusaa faqa ásauku mundírana kúqirausa faqa káqi máriasa faqa aaquqímannimaqee marína áfusaa faqa dóori kándamasee aní faqa aaquqímamaqaidaqa. Yísufa kaifáa kooroomáfi aiqámausa rakísianinnanara iriséeqa aní aaquqímamaqaidaqa. ² Anée Yísuna ámiqira fasaasa ufara faiqí ánaasee qímannimia, narí qánáa fee káqiqoo fee sandanáinai qímasee qímannimia, anée misá íriaqaa iaqée qímasee qímannimínaqa misá íriaqa anée mandóosana máree maríasara qáoo qia, anée faiqí ánaaseera nifeeqáraidana poodúa. Anée ubiqáfi sanaasamásee faiqí ánaasee qímannimia.

³ Qúsasaa sía ánoona úfa naamúaqirana írifaranoo misá nári mandá nídinari ainainna kai áfaqee fídaqa

nári náaqookinaa manda irirana naamúaqímariasa mis-
 áuqa kai moómoo nífiqasee ínnee mi-manda iriráusa
 kai qímaqímiaqee qifáranoo. ⁴ Misá ánoona ufara
 nímeesuqusée kai fifau úriara kai náaqoo rammatiní
 ímariasa. ⁵ Timooti misá miqímarifana anée aneenná
 kásoomambi ubiqáfinana misá aní áríranee aupúrara-
 nee ámimarífana káqi kai fúa. Ámiqira fasaasa ufa
 naamúaqira saika maqee maqee márana fúa, anée
 aneenná aiqáma saikaki máridana Ánutuna aináinira faiqi
 máridaqee qímasaidana márana fúa.

⁶ Óo Timooti anée íria dóo qiní fidíka ruqíqa qí-
 maqéefandinnafa dóo ani máridanoo. Dóo qúsasaa misá
 qiní dárifaqa qinée maa-mariránakiqari dóo taikásee fí-
 fuanáuranoo. ⁷ Dóo qinée ámiqira rákiranakiara foora
 rakumáree úriqaramáfiaara foora máfiqa. Dóo narí ámani
 narí ámanira sandáranaki qímudaanáqimaseeqa sandáqa
 aníifaqa dóo taikárana paqúriqa. Qinée Ánutuna ufa faqa
 márirana faqa andeeqásee qumáree sandéeqa taikárana
 anirée paqúriqa. ⁸ Dóo maqee sandáida úriqaréemari-
 asa feefaurú qiniara dedaquinóo máridanoo. Karaam-
 báiqqa andeeqásee ufa nímmarifa qúmira faasaana an-
 deeqéemariása qafee qiní qíkiaaqa afisúannoo. Mi-karí
 sía qiní kai qímiannoo, moómoosa minára nídimarisa
 miná koorooíranara áfeesidaqa nídimarifaqa áfeesimári-
 asa misá faqa nímiannoo.

*Pauroofa Timootina qímaminau, qiní qamunna papiaqa
 máree míni qímia.*

⁹ Óo Timooti anée káqi káqi mindári anirée qíqafaa.
¹⁰ Deemasafa maa-maqa maaqánakinaa ainainara káaqa
 rídanoo qiní minníqiseenoo dóo Teesaronika máqusai
 fínoo Kareeseenasaafa dóo Karatia máqa maaqai finoo,
 Titusafa Daramatia máqa maaqai finoo. ¹¹ Rukaafa sía

rumbáranaki márifa káqi márifa mifá kai qiní faqa mári-danoo. Anée Marikoona áfiqee mínisainanoo Ánutuna saiká qiní dadaaqfani. ¹² Tikikusafa qiní faqa márína qinée dóo aqíqáunanoo Efeesusa máqusai finoo. ¹³ Qiní suara qamunna Tarooasa máqusai faiqí moo áuqu Karapoosána máaqaki quqáqaafannana anée áninana áimaree ánia. Qiní papiqauqa faqa qiní ákara papiqa faqa áimaree míni qímia.

¹⁴⁻¹⁵ Areesandeerafa mifá qáinna faqa koopáa faqa áuqi-marifa mifá narí mandóosana máreenoo qiní firaaqóo mandáikamáqimaqeenoo, mifá firaaqóo maasá qíman-nimira ufara ákooqaidanoo anée faqa firaaqóo minára eeráiria. Ánutufa miqímarina ákiaqara árírana miná ámiannoo.

¹⁶ Qinée Roomma máqannaa kóotaki indaarú kámu máriafananoo sía moó fannoo qiní dadaaqináu aiqá-mausa qiní quqáqisee sandámafufaqa qeeqáara kai kóoti máriqiafana. Qinée Ánutunara sía miná ákiaqara ními-annee qídaqa. ¹⁷ Misá fufanóo Karaambáiqá kai qumeé qiní poodúqee márufaqa qinée kóotaki kíkíqamafi Yísuna úfa aiqáma ámiqimasee ánaamuru aiqáma qíman-nimiafanaqa íriqau. Miqímasaafananoo Ánutufa kásau aandau óokinaanára foora qiní rafíeenooora foora inau. ¹⁸ Karaambáiqá fannoo óosana óosana mandáinainaki-naana qiní maréeqeenoo narí innaarúna ququsaki ámiqimasee quqáqisáannoo. Miná aréenarafa náaru náaru máriani, kúqaa.

Pauroofa nímandoo úfafa.

¹⁹ Anée Pirisikira námmarifa faqa narí afaaqi Akuiraana faqa nímandaa, Ooneesifoorusafa faqa narí faiqi ánaasee faqa nímandaa. ²⁰ Erasatusafa Koorinti máqusai miqóo

kásooínoo márinau Tarooíimusafa aurímarufaqa Mireetusa máqusaki quqáqíafana.

²¹ Suara áukuana ániannoo anée náaree amanamásee qáfeenana ánia. Eeuburusafa faqa Pudeenasafa faqa Rinusafa faqa Karaudiafa faqa maaqoó mária qíkaqaafasaasa faqa aiqámausa Timooti aní ámandaidaqa.

²² Karaambáíqa maraquna fannoo aní faqa máriani Ánutuna áfaarirafa ínni aiqámausa faqa máriani.

Fúka Moodaanaki Kira Ufa Afaqínaasa Ufa
The New Testament + Genesis and Exodus in the Binumarien
language of Papua New Guinea
Nupela Testamen wantaim Stat na Kisim Bek long tokples
Binumarien long Niugini

copyright © 1983, 2001 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Binumarien

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2013-08-10

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 24 Apr 2018 from source files dated 30 Jul 2017

4a891130-f25d-5e30-a81c-882b2e037698